

DEÁK ERNŐ

**1956 utóélete Ausztriában,
különös tekintettel a középiskolásokra
és az egyetemistákra**

Bevezetésként néhány rövid számadattal szeretném megvilágítani, hogy mit jelentett a forradalom utóélete Ausztriában. Az osztrák kimutatások szerint 180.000 fölött volt azoknak a száma, akik 1956. november 4-től 1957 áprilisáig, májusáig Ausztria felé elhagyták Magyarországot. Novemberben hihetetlenül felment a menekülőknek a száma, és januártól fokozatosan esett vissza, nemcsak a hideg időjárás miatt, hanem egyrészt lezárták a határt, másrészt 1957 márciusától megint, újból felépítették a vasfüggönyt, s ezzel effektíve hermetikusan lezárták a nyugati határt, ugyanakkor Jugoszlávia fele bizonyos értelemben szabad maradt az út. Én úgy ismerem, vagy úgy hallottam, hogy 19-20 ezer volt azoknak a száma, akik Jugoszláviába menekültek, de ezek kis része maradt csak ott, a legtöbbet tovább vándoroltak nyugatra; néhány százzal tudunk, akik történetesen Ausztriában kötöttek ki. Ezeknél a számoknál nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a menekültek túlnyomó többsége csupán átmeneti tartózkodásnak választotta Ausztriát; mihelyt lehetett, nyugat-európai államokba, tengerentúlra vándoroltak tovább.

A statisztikai adatokból nemcsak a nagyságrend a fontos, hanem a korösszetétel is. A menekülteknek több, mint $\frac{3}{4}$ -e harminc éven aluli volt. Éppen most találkoztam Felsőpulyán olyan '56-os menekülttel, aki 10 éves korában egyedül menekült ki Ausztriába. Valaki aztán örökbe fogadta, és ott nőtt fel. Volt olyan is, aki három hónapos csecsemőként került nyugatra, s mivel az édesanyja nem tudta továbbvinni magával Nyugat-Németországba, ott maradt Burgenlandban, ott nőtt fel, és tulajdonképpen két édesanyja lett. A másik

érdekessége ennek a dolognak, hogy amikor az ún. konszolidáció éveiben, illetve már mindjárt '56 decemberében a forradalom, vagy az ellenforradalom okairól beszéltek, mindig nyugati imperialista ügynökök tevékenységeként emlegették, nyilvánvalóan jobboldali, fasiszta stb. elemek, és hát persze volt földbirtokosok, és horthysta tisztek műve volt. Az osztrákok készítettek statisztikát, de most csak nagy számarányokban említem, hogy a menekülteknek több mint a felét a tágabb értelemben vett munkásság, tehát szakmunkások, segédmunkások képezték. A következő nagy réteg volt az értelmiségieknek a száma, több mint 10%, tehát egyetemi, középiskolai tanárok, újságírók, művészek, színészek, és így tovább, egyetemi hallgatók, és középiskolások, persze egészen az általános iskolásokig. Az ausztriai magyarok élete későbbi fejlődésének jeleként, és azt hiszem, hogy ha így mondom, érthető, mire gondolok, a menekültek nemi összetétele teljesen aránytalan volt, vagyis kb. 2/3-uk volt férfi, 1/3 pedig nő. A másik ezzel kapcsolatosan fontos tény, hogy a férfiak, ill. nők, vagy a lányok 44-48%-a volt nőtlen, ill. hajadon. Ez azt jelenti, hogy nyugaton, történetesen Ausztriában léptek házasságra – ezzel a témával nem tudok foglalkozni külön –, de következtesse arra, vajon ebben az összetételben a későbbiekben milyen arányt képeztek a tiszta magyar, ill. a vegyes házasságok, milyen nyelven nőttek fel az utódok. Azt hiszem, ezt nem nehéz kitalálni.

Elsősorban azt szeretném bemutatni Önöknek, főként a fiatalságnak, mit jelentett 1956-tól Ausztriában 56-osnak lenni, és 56 szellemét tovább vinni. Most nem tudok foglalkozni azzal sem, milyen nagy megértéssel, és szeretettel fogadtak minket az osztrákok, hanem inkább példaként elmondom a fogadás két lényeges megnyilvánulását. Egyik az, hogy a fiatalok, és 3-4 ezerről főről volt szó, akik akár koruknál fogva, akár pedig osztályidegenekként nem végezheték el a középiskolát, Ausztriában erre lehetőségük nyílt. 1945 szeptembere óta működött Innsbruckban magyar iskola, de ez eleve elégtelennek bizonyult. Éppen ezért négy további középiskolát létesítettek. Tehát öt magyar középiskola működött francia, norvég, holland, és egyáltalán nemzetközi segélyből: Gränben és Wiesenhofban (Tirol), az Attersee-i Kammerban (Felső-Ausztria), valamint a Karintia és Kelet-Tirol határán található Iselsbergben. Ez gyakorla-

tilag azt jelenti, hogy mintegy 1200-ra tehető azoknak a száma, akik megfordultak magyar középiskolákban. Átmeneti állapotokról beszélhetünk, vagyis voltak olyanok, akik néhány hónap múlva meg gondolták magukat, és kiváltak az iskola kötelékéből; voltak természetesen fegyelmi esetek is, olyan fiatalok, akiket el kellett távolítani egyik iskolából, igaz nem ritkán másik iskolába irányították őket, mert ha csak lehetett, nem akarták elvágni előttük a továbbtanulás útját. Ettől függetlenül egészen jó eredménynek mondható, hogy az 1200 diákból 865-en le is érettségiztek.

Mi ennek a lényege? Egyéni szempontból természetesen az, hogy megnyílt számukra a jövő kapuja, tovább tudtak tanulni Ausztria egyetemlein, főiskoláin. Legalább ennyire fontos az a tény is, hogy ezek a diákok, – kivéve, akik már 1957-ben leérettségiztek – éveken át, az utolsók 1963-ig, magyar középiskolába jártak, magyar közösségekben élhettek, hiszen az iskolákhoz internátusok is tartoztak. Nem állítható, hogy a tanulók osztrák környezetüktől teljesen elkülönülten, de aránylag eléggé elszigetelten magyarokként élhették meg az első 3-6 évet. Későbbi előremenetelükre ez bizonyos mértékben fékezően hatott, mivel – különösen az első években – nem tehettek szert kellő német nyelvtudásra, igaz, annál töményebben tudták magukba szívni és részben később is megőrizni azt a légkört, amit az iskola teremtett számukra.

Ezeket a középiskoláknak az is jellemezte, hogy a tanárok szintén menekült magyarok voltak. Tehát az oktatás nyelve magyar volt, ugyanakkor természetesen hangsúlyt fektettek a német nyelv intenzív oktatására. Sőt, amikor bebizonyosodott, milyen nehézségekkel kellett megküzdeniük az első végzősöknak az egyetemeken, még inkább fokozták a német nyelv oktatását, így a német mellett esetenként más tárgyakat is – ami véleményem szerint már kicsit túlzás volt – németül oktattak, aztán alkalmaztak német ajkú tanárokat, tanárnőket is, akik a német mellett történelmet, latint német nyelven oktattak. Az innsbrucki magyar iskolaigazgató németül tanította a kémiát.

Az iskolaalapításokkal kapcsolatosan egészen sajátos bánásmódról számolhatok be. Mindjárt kezdetben felmerült a kérdés, mi történjen a többezer fiataalkorúval? Időben, azaz mindjárt az első hetekben gondoskodtak arról, hogy a táborélet zsúfoltságától, a tömeg-

nyomortól megkímélik őket. El tudják képzelni: többezres menekülttáborokban zsúfolódtak össze a menekültek. Ezeknek nagyobbik része monarchiabeli laktanya volt. Kicsit a történelem fintora, hogy – történetesen Alsó-Ausztriában – ezekben a laktanyákban 1955-ig szovjet megszállók állomásoztak, így bizonyos értelemben a Vörös Hadsereg a magyar menekültek a szálláskészítőjének tekinthető. 1955-ben az osztrák államszerződés folytán ezek a laktanyák kiürültek, mert az osztrák hadsereg még nem alakult újjá. A menekültáradat megindulásakor a menekülteket a határról elsősorban ezekbe a laktanyákba szállították, illetve Felső-Ausztriában, Salzburgban második világháborús barakkokban szállásolták el őket. Az illetékesek rögtön látták, hogy a fiatalokat ki kell vonni ebből a légkörből, úgyhogy őket kisebb otthonokban helyezték el, annyira következetesen, hogy még a fiúkat is elkülönítették a lányoktól. És természetesen arra is gondoltak, hogy az otthonokban ne téltlenségben töltsék idejüket a fiatalok. Fel kellett készíteni őket a jövőre, éspedig a továbbtanulás útján. Ebben a vonatkozásban két út kínálkozott. Az egyik, mint említettem, a középiskoláknak a létesítése egészen az érettségiig, a másik pedig, a munkásfiataloknak az egybegyűjtése, akiknek sorai aztán feltöltődtek középiskolásokkal is, olyanokkal, akik a kötöttség helyett inkább a szabadabb mozgástér mellett döntöttek, vagy mert nehézségük támadt tanulmányi előmenetelükkel, de voltak aránylag sokan, akik érettségi után mentek el szakmát tanulni. Alsó-Ausztriától Tirolig voltak ilyen otthonok. A legismertebb volt Hirtenberg (Alsó-Ausztria), az ottani löszergyárral az első világháború idejéből; ott letesítették az egyik legfontosabb ifjúság-otthonot magyar tanoncok számára. Ott egymás között voltak, magyarul érintkeztek egymással, de természetesen osztrákok között dolgoztak, németül végezték az ipariskolát. Hirtenbergben elsősorban autószerelő, lakatos, asztalos, villanyszerelő szakmát lehetett kitanulni. A másik, szintén jelentős otthon volt Bécstől délre Gießhübl község egyik előtelepülése a Jungarbeiterdorf Hochleiten, vagyis a hochleiteni ifjús munkás falu. Ott, kezdetben két házat tölthettek meg a magyarok, köztük a holland segílyből épült „Holland-házat”. (A hollandok jelentős szerepet vállaltak a magyarok támogatásában.) Alig szoktak meg, máris osztrák kollégákkal költöztették össze őket,

ne maradjanak kizárólag egymás között, ne képezzenek gettót, hanem keveredjenek az osztrákokkal. Ez nem azt jelenti, hogy tartottak a magyar lelkület túlburjánzásától, vagy a magyar forradalmi szellemtől. Az ifjómunkások érdekében történt ez, hogy egyrészt minél előbb szokjanak hozzá az osztrák közösséghez, másrészt pedig osztrák kollégák között gyorsabban meg tudják tanulni a német nyelvet.

A magyar diákokra vonatkozóan is voltak ilyen szándékok. Az ő esetükben két irányzat figyelhető meg: az egyik a magyar diákok elhelyezése osztrák családoknál, vagy otthonokban, sőt, osztrák iskolákban taníttatni őket azzal a céllal, hogy minél előbb szocializálódjanak, minél előbb beépüljenek az osztrák társadalomba. A másik, magyar iskolák felállítása által a tanulók számára magyar környezet biztosítása. Az iskolák létesítése és működtetése külön iskolafenntartó egyesületekre hárult. A hollandok itt is derekasan kivették részüket a támogatásból. A Magyar Iskoláért Holland Iskolaegyesület vállalta az 1200 m magasan fekvő, korábban üdülőhely, Iselsberg és a hozzá tartozó terület megvásárlását, az ottani épületek átalakítását, ill. új iskolaépület és ebédlő megépítését, amely aztán „Julianna királynő Iskola – Magyar Reálgymnázium” névvel kezdte meg működését 1957 tavaszán. Történetesen ennek az iskolaegyesületnek a pénztárosa érvelt egyik gyűlésen az említett minél előbbi beépülés mellett, azzal támasztva alá véleményét, hogy a magyar középiskolában különben is sovíniszta magyar szellemben nevelik a gyerekeket. Mindazonáltal megoszlottak a vélemények. Érdekes módon éppen osztrák részről más oldalról közelítették meg a kérdést, nevezetesen a tiroli kormányzóság megbízottja Dr. Hanns Inama-Sternegg határozottan kiállt amellett, hogy a magyar fiatalokat meg kell tartani a magyarságukban, gondoskodni kell arról, hogy magukba szívják a nyugati kultúrát, megtanulják a demokráciát, és Magyarországra hazatérve hasznosítsák tudásukat, műveltségüket, politikai felkészültségüket, hazájuk javára. Tudniillik akkor még voltak olyan illúziók, hogy Magyarországon a forradalom szellemében rendeződik a helyzet. Viszont minél inkább teltek a hetek, a hónapok, az évek, annál inkább módosult ez az elképzelés; Inama-Sternegg ennek ellenére kiállt felfogása mellett, úgy módosítva, abban az esetben is, ha ezek

a fiatalok végleg itt maradnak Ausztriában, akkor is őrizték meg a magyarságukat, mert erről gondoskodni a szabad világ kötelessége. Ebből a középiskolai szellemből őrződött meg nagyon sok oly formán, hogy később, a közösségi életben tulajdonképpen az '56-osok, idővel a volt középiskolások, egyetemisták vitték a fő hangot, tehát ami Ausztriában magyar szempontból évtizedeken át megnyilvánult, az tulajdonképpen '56 szellemében történt.

Ez ténylegesen a pesti srácok lelkületének továbbvitele; a nemzeti ünnepek megünneplése, tehát március 15., október 23. egészen természetesen ünnep, mindamellett az itteni magyar iskolákban, még Iselsbergben is, tanítási szünetnap volt. Az iskolai ünnepeket nem felsőbb utasításra, nem a tanárok unszolására, hanem a diákok önmaguk kezdeményezték és szervezték meg, ők készítették a dekorációkat, a jel-szavakat, állították össze a műsort; és tényleg, ha visszagondolok, még most is emlékszem, mennyire felemelő volt ott egyenesben tudni magunkat, mintha minden évben végigéltük volna 1956 a forradalom napjait. Ennek egyik jellegzetes megnyilvánulása volt a jelképes sír. Két ilyen helyről tudok. Az egyik a Gränben volt, a másik pedig Iselsbergben: sírhant nagy kereszttel Iselsbergben például bármennyire rokonszevezett is a holland igazgató, de különösen a felesége a magyarokkal, polgári gondolkodásúak voltak, polgári józansággal nézték a dolgokat, óvakodtak a számukra túlzásnak tűnő megnyilvánulásoktól. November 4-én megengedték a díszőrséget, ők maguk is részt vettek a délelőtti koszorúzáson a jelképes sírnál, de megtiltották az éjszakai őrséget, mert az a másnapi oktatás hátrányára lehetett. A diákok ennek ellenére megszegve a tilalmat mécsesek mellett éjszaka is kint virrasztottak, igaz, ezért nem esett bántódásuk.

A fiatalok, középiskolások tudták és értették, mit jelent 1956 szelleme, öröksége. Így pl. fellázadtak az egyik magyar igazgató ellen – azért is jött helyébe holland igazgató –, mert erkölcsileg nem tartották alkamasnak a „forradalom tűzében megtisztult” ifjúság vezetésére. Éhségstrájkba kezdtek, sőt, tiltakozásukkal egy másik iskola igazgatójához fordultak levélben. Évtizedekkel később olvastam is ezt a levelet. A tiltakozás az illető leváltását eredményezte. Egy másik iskolában egyik tanár úgy nyilatkozott az osztályban, hogy október 23-án a csöcselék vonult ki az utcára. Vajon tudatosan tette ezt a

kijelentést, talán provokatőr volt – vagy nem? Ma már nehéz lenne felderíteni, mindenesetre neki is el kellett hagynia az iskolát, habár az igazgató botozással fenyegette meg az udvaron összegyűlt fiatalokat; igaz, emögött meg a csendőrség nyomása rejlett, kilátásba helyezve az iskola felszámolását, amennyiben újabb nyugtalanságra kerül sor. Az egész diákság sztrájkba lépett, kijelentve, addig nem hajlandók részt venni az oktatáson amíg a tanár nem tűnik el az iskolából. Őt is eltávolították. Röviden így lehet jellemezni az '56-os középiskolások lelkületét, 1956-hoz való viszonyulásukat. A középiskola befejezésével egy-egy tanév után részben ezekből a diákokból töltődött fel az egyetemisták a serege.

Ismeretes, hogy nyugaton újjáalakult a MEFESZ, Genfben volt a központja, a főtítkárság, és országonként több száz egyetemistából akkor országos MEFESZ szervezetek alakultak, de egységes szellemben. Az alapszabályt mindegyik többé-kevésbé azonosan vagy kisebb módosítással átvette, így aztán 1957 januárjában Ausztriában is megalakultak a MEFESZ-nek helyi szervezetei. Figyelemre méltóan egyik innsbrucki diák arra hivatkozik, Ausztria semlegességére való tekintettel ez belügyminiszteri problémát jelentett. Ebből kifolyólag Németországtól kezdve Franciaországon, Anglián át, az USA-ig egy-egy országos MEFESZ szervezet létezett, de Ausztriában az egyetemi városokban összesen három alakult: a bécsi, grazi és az innsbrucki Menekült (majd Szabad) Magyar Diákok Szövetsége. Ebből kifolyólag az egyes MEFESZ gyűlésekre mindegyik ausztriai szövetség külön-külön küldött képviselőt.

Egészen komoly emberanyagot jelentettek a menekült magyar egyetemisták: 1957-58-ban 1.101 volt a teljes létszámuk (természetesen csak Ausztriában). Bécs mindig torony magasan vezetett: a diákoknak több mint a fele itt járt egyetemre, főiskolára, akadémiára. Ez a túlsúly azzal is járt, hogy a bécsi diákszövetség eleve magára hívta a magyarországi rendszer figyelmét. Érdekességképpen említeném meg, hogy Bécsben a hallgatóknak 13%-a a képzőművészeti, illetve az iparművészeti akadémiára járt, úgyhogy a külföldi hallgatók között egy időnem létszámban a legnagyobb csoportot alkották a magyarok. Innsbruck, Graz valahogy kiesett ebből a szórásból, kevesebben is vol-

tak, és nyugodtabbak is. Érdekes jelenség, amihez ismerni kell Ausztriának föderalisztikus felépítését, tehát a világváros Bécs, és a tartományi fővárosok Innsbruck, illetve Graz, utóbbiakban nem kaptak annyira lábra a forradalmi feszültségek, vagy ellentétek nem játszottak annyira jelentős szerepet, vagy legalábbis nem tartották őket annyira szemmel Magyarországról mint Bécset. Ennek későbbi kihatásaként mind a grazi, mind az innsbrucki csoport ma is fennáll és működik. Ellenben a bécsi szövetség már 1967-ben felszámolta önmagát.

Fontos azt is tisztáznunk, hogy mi lett a fiatalokból. Összevetve az osztrák, hasonló statisztikai adatokkal, a magyaroknál eleve figyelembe kell venni a gyökértelenséget is. Éppen egy akkori egyetemista fogalmazta meg évek múlva: „Mi, mikor annak idején kijöttünk Ausztriába, önkívületi állapotba kerültünk.”. Hónapokon át egyszerűen nem lehetett tudni, mi lesz velünk?, maradunk-e?, mihez kezdünk? Míg az emberek magukhoz tértek, hosszú hónapok teltek el. Maga a társadalmi környezet problematikus volt. Nem beszélve arról, hogy nyelvtudás nélkül alig lehetett továbbjutni. Ennek ellenére már 1957 januárjától jöttek a felhívások, először a bécsi egyetemen, később a grazi, és az innsbrucki egyetemen, külön irodákat létesítettek: ösztöndíjakat ajánlottak fel a magyar diákok számára. Két lényeges dolog említhető ebből a szempontból. Heinrich Drimmel, akkori közoktatásügyi miniszter rendeletet adott ki, amiben, utasította az összes egyetemet, főiskolát, hogy a magyar diákok érettségijét egyenrangúnak kell tekinteni az osztrákokéval, mert felkészültségük megfelel az itteni követelményeknek. Tehát Ausztria összes egyetemén és főiskoláján beiratkozhatnak és tanulhatnak. Ez jogi előfeltétel volt, enélkül nem lehetett volna egyetemi, főiskolai tanulmányokat folytatni. Nem volt lehetetlen, de roppant nehéz lett volna ösztöndíj nélkül boldogulni. Akkor a Rockefellertól kezdve az ENSZ-en keresztül, vagy országos, vagy nemzetközi segélyszervek jóvoltából annyira haladt a egész segélyezés, hogy történetesen, amint említettem 1957-58-ban, amikor 1100-on felül volt a nyilvántartott egyetemisták száma, 999-en jutottak ösztöndíjhoz. Tehát ez a két előfeltétel megvolt, mindazonáltal a diákokon is állt a vásár.

A két problémát már említettem, ehhez jött a nyelvtudás, vagyis mindenkinek egyéni szerencséjén vagy tehetségén múlt, mennyire

és milyen gyorsan tudta elsajátítani a német nyelvet. Egy valamit azonban nem szabad elfelejteni: nem érezte az ember Magyarországnak fojtó légkörét. Tehát szinte mint amikor valaki börtönből szabadul, és beleszabadul a szabadság nagy ürességébe, messzemenő tájékozatlansággal megszűnnek a korlátok, El lehet képzelni: fiatalokként Bécs, mint nagyváros mit jelentett a legtöbbszörnek. Szórakozás, és minden elképzelhető csábítás. Sokakat ez egyszerűen megszédített. Ugyanakkor nem volt pénzük. Banális eset, de előfordult, hogy valaki már a hónap első napjaiban elköltötte olyan értelemben az ösztöndíját, hogy visszafizette az előző hónap adósságait, megint kölcsönkért, és így tovább. A körülményekből adódóan egyre másra vonták meg az ösztöndíjakat, ami sok esetben a tanulmányok megszakításával járt. Az élelmesebbek úgy segítettek magukon, hogy a nyári szünetben Nyugat-Németországban, Svédországban munkát vállaltak. A lényeg az, hogy nagyon sokan nem tudtak megbirkózni a nehézségekkel.

Az akkori osztrák statisztika szerint a beiratkozott belföldi diákoknak 30-50%-a végzett. A magyaroknál, ha figyelembe vesszük többszörösen hátrányos helyzetüket, nyilvánvalóan ilyen magas arányban nem várhatjuk el a tanulmányok sikeres befejezését. Mintegy 3000 körül volt azoknak a száma, akik éltek az adott lehetőségekkel, vagyis magyarországi érettségivel beiratkoztak valamelyik egyetemre, ill. az ausztriai középiskolák elvégzése után kezdték meg egyetemi tanulmányaikat. Az adott körülményeknek megfelelően – én ilyen adatokhoz jutottam – kb. 500-600 volt azoknak a száma, akik végül is lediplomáztak. A hiányzó adatokat viszont ki kellett volna egészíteni. Létezik azonban az ötven évre kiterjedő adatvédelmi törvény, ezért nem sikerült hozzájutnom valamennyi adathoz. Így bizonyos mértékben felfelé kerekíthetők az említett számok. A végeredmény 865 az érettségizettek és közel 700 az Ausztriában diplomával végeztek száma. Ebből arra a következtetésre juthatunk, hogy a magyar egyetemisták és főiskolások közül a végzősök aránya nem éri el a 25%-ot.

Még néhány fontos dologról számolnék be, történetesen a bécsi MEFESZ-ről, és tevékenységéről. A legfontosabb – új egyesületek, újságok is létesültek –, semleges Ausztriáról lévén van szó, politikai tényezővé vált a Szabad Magyar Diákok Szövetsége. Ez azt jelentet-

te gyakorlatilag, hogy minden lépését figyelték nem csupán az osztárak, de a magyar hatóságok is. 1960-ban – én még akkor Iselsbergben jártam gimnáziumba – a nyári szünetet Bécs mellett töltöttem; ha jól emlékszem, akkor számolt be egyik ottani barátom nevetve a „fekete ingesekről”. Létrejött egy csoportosulás, aminek tagjai többek között diákösszejöveleteken zsidóztak, éjjeli bevetéseken horogkereszteket pingáltak a falakra stb. Megkülönböztetésük céljából, csizmában, lovagló nadrágban, fekete ingben jártak. Vezérük, bizonyos Dalmári Vilmos állítólagos egyetemi hallgató volt. Külön érdekessége volt a dolognak, hogy ő mindent lefényképezett, mindent dokumentálni akart, de annyira ostobák voltak a megtévesztettek, hogy nem jöttek rá, mire megy ki a játék, míg aztán egy éjszakai bevetés alkalmával az egyik testvérnek – természetesen testvérnek szólították egymást – feltörte a csizma a bokáját. Dalvári testvérnek jelentte ezt, ő viszont mindjárt intézkedett, felhívva egyik utcai telefonfülkéből Kovács testvért, szerezzen új csizmát. Úgy látszik, egyik fiúnak ez szöveget ütött a fejébe, ugyanis véletlenül megjegyezte a telefonszámot, amiről aztán kiderítette, hogy a bécsi Magyar Követséget hívta fel Dalvári testvér. Mikor ez kitudódott, az ún. egyetemistának 48 órán belül el kellett tűnnie. Mint megtudták róla, ávós-tiszt volt; később Berlinben teljesített szolgálatot.

A másik dolog 1966-ban történt, a forradalom 10. évfordulója előtt. Az elvtársak azon izgultak, a nyugatiak megint zúrt támasztanak, aminek elejét akarták venni. És szégyen ide, szégyen oda, be kell vallani, egyenesen a bécsi diákszövetség elnökét sikerült levenni a lábáról. A megemlékezéseket előkészítő megbeszélésen provokatív módon lépett fel. Az egyesületek, szervezetek képviselőiből alakult szervező bizottság éppen arról tárgyalt, hogyan ünnepeljék meg a tizedik évfordulót. Valamennyien józanon, s talán kissé rezignáltan is inkább szerény megemlékezésre gondoltak befelé, nem pedig utcai tüntetésre vagy hasonlóra. Nem így a diákvezér, aki szinte megrögtta a jelenlevőket csüggedésükért, kishitőségükért túllícitálva valamennyiüket javaslataival. Többek között felvetette, hogy októberben a bécsi Várszínház az Ember tragédiáját fogja bemutatni stb.; egy szóval „fantasztikus” ötletekkel állt elő. Mikor megkérdezték tőle, honnan van erre pénz? kijelentette, ez nem jelent semmi problémát.